BEZRUČ:

SLEZSKÉ PÍSNĚ

PG
5038
V35S5
1918

PETR BEZRUČ

SLEZSKÉ PÍSNĚ

Co v duších prostých lidí tká

při Olze, Odře, Ostravici,

|: všichni byli lepší než já! :|

jsem zkusil chybným perem říci.

Vydáno osvětovým odborem O.Č.S.N.R.

Jekatěrinburg
1918.

8/IX 40. Petr Bezruč

LIBRARY
JUN 12 1970
UNIVERSITY OF TORONTO

Upraveno dle návrhu Petra Pistělky.

PG
5038
V35 S5
1918

PETR BEZRUČ
EX LIBRIS

Červený květ.

Za temným oknem v květníku sivém
hrubý a špičatý mračil se kaktus.
Jednoho jitra
červený z lodyhy vyrazil kalich
červený květ.

Byl u nás básník, co jiné měl oči,
co měl rád vonné a nádherné růže.
Distichem zvučným
pochválil růži a odsoudil pyšně
ten rudý květ.

Jsou duše drsné co samy šly žitím
hroty a ostny je zalily vrchem.
Co měly v srdci?
Kvetly-li jednou, a kvetly-li v noci,
hleď, rudým květem....

Hanácká ves.

Domky na patro jak řady
bílých ptáků,
sotva vánek lehkým dechem omže.
Ticho jako krev Hanáků
teče Romže.

Na svých gruntech tkví sedláci klidní.
Dobrý císař žije kdes ve Vídni,
Němci pod horami, v městech židé.

Černé lány řepy jak pruh smoly;
rusovlasé děvče kope v poli,
ví, že jednou muž si pro ně přijde.

Hoch hanácký práce hledí a dbá,
sotva v díle po děvčeti zaprah,
ví, že jednou přijde žena za práh,
tři dni a tři noci bude svatba.

Hrubý sedlák, osmahlý a rudý,
trochu pyšný proti městským lidem,
nikdy ze své neuhne ti půdy,
Jak
jak jest jinak pod Bezkydem!

Kyjov.

Ej, ztepilí šuhaji
v čižmách vy,
ej, děvčata v suknici rudé –
vždy veselo bývalo v Kyjově,
vždy veselo v Kyjově bude.

Tak jako to táhne z vonných rév,
tak jako ty kypíš má sloko –
tak hoří ta ohnivá slovácká krev,
tak ret pálí a srší oko.

Kdo chce nás urazit, kdo chce nás bít?
My nevíme o pánu žádném
jak vesele dovedem žít a pít,
tak vesele na poli padnem.

Ptení.

Domky máš žluté a chudobné,
vidím a vidím, že v Ptení
po skromnu horáci dýchají,
že zde již Hanáků není.

Hleď, mezi domky je kopeček,
travnatý, nenáhlý, nízký…
Zámeček? Čtyry má věžičky
ve středu tiché té vísky.

Na vršku slivy a kaštany,
lípy a po kraji borek…
Zámeček knížecí? Ne, to jest
pijáka – sedláka dvorek.

Trhliny ve zdích a pavouci,
do zkázy všecko to chvátá,
dřevěný plot kolem do kola,
dřevěné kolny a vrata.

Kdyby tak jiskra sem zalétla,
pomoci zámečku není —
chudobný žaluješ bídu svou,
vidím, že's zámeček z Přeni.

Před časy řinčely meče zde,
poháry do kuropění,
odtud jsi do boje vylétal,
rytíři Zeniku z Přeni.

Teď je vše pusto a rozbito,
smutně tu stojí a vzdychá
ve středu hliněných chaloupek
zapadlá panská ta pýcha.

Počkám a dočkám se jedenkrát,
aby smích táhl ~~mou~~ líci po líc
nad pádem toho co vraždil nás
nahoře za Ostravicí?

Plumov I.

Černý bor utíká
s kopečku,
široké jezero pod ním,
nad vodou létají rybárky,
podobny plachtám jsou lodním.

Hradisko sivé a vysoké,
na příkré vyhnáno skále —
tož tam jen Themis promlouvá
ve jménu Boha a krále.

Zámek je úzký a hrozivý
nestvůrné jakési rysy —
drahému pánu jej stavěli
oddaní sedláci kdysi.

Tak jak jej do výše vyhnali
bič jim hrál při práci horu,
tolik do základu prosáklo
prolité krve a potu.

Či je? Kdo jiný než Lichtenstein-
Němec, a zámek vždy spolu -
německý gróf zde dost kavalír -
nesáhl na naši školu.

Tam v moji vlasti je velký pán,
mnoho má huti a dolů -
když už nám sebral půl otčizny,
proč by nám nevzal i školu?

A jak to u nás tam vypadá,
kde stojí cizácká škola,
chráněná grófem a literou -
výsledek do nebe volá.

Možná, že jednou i Lichtenstein!
O panské zvůli ten mur ví
Plumlove! Z cizích škol na Slezské
chachaři rostou a - - - .

Plumlov II.

Tisíc lidí v žití
zřel jsem,
zapomněl jsem, docela,
ale Tebe pořád vidím
jak Ti padly do čela,

černé vlasy na Plumlově,
jak pod nimi myšky, dvě
tak to byly malé oči
dívaly se opile.

Prošlého jsem mládí zpomněl:
čas spěl letem sokola,
a dvě noci a den celý
pily poháry do kola....

Sám jsem, nemiluji lidi,
struna v srdci dozněla,
jen chtěl bych, by ti padly
černé vlasy do čela,

černé vlasy jednou zase,
by pod nimi mušky dvě
tak jak tenkráte na Plumlově
dívaly se opilé!

Národní maškaráda.

V únoru nikdy jsem ze sebe
nerobil blázna,
můj život tich byl jak půlnoc a teskný jak září.
Šťastnější národ nech karneval miluje a zná,
Těším mi hleděl v kolébku — ty čti mi to z tváří

Maškarní ples jednou oknem jsem zadarmo spatřil.
Sokol a hasič a v gázových sukénkách děcko
Španělka, Polka, s níž veselý kozák se bratřil,
bohyně, andělé, víly a čert ví co všecko.

Městečka hlavy tři spanilé dcerky sem hledí:
Čechie, Morava, — ta třetí? — plynou pospolu;
to bude děvče z Těšínska! Nu, to aspoň vědí:
růžovou sukni má a černou k ní kamizolu.

V únoru nikdy jsem ze sebe nerobil blázna.
Můj život tich byl jak půlnoc a teskný jak září.
Šťastnější národ nech karneval miluje a zná,
Těšín mi hleděl v kolébku — ty čteš to z tváří.

Pod Lysou děvučky... uzdu jsem vzpomínkám pustil —
chvěly se zimou a před oknem ohnivým žida:
Do týdne budeš ty metlou.... A já v zem oči spustil,
němély prsů a ze rtů jim plakala bída.

Papírový Mojšl

Ten ráz na pravdu jsem neudeřil:
žalost jejich nesklonila šije;
to jen britský fantast – básník věřil
a na rasu skládal elegie.

Z polské přijde žid k nám pod Beskydem
za pět roků ves má – napřed víme –
kdysi žebrák, nyní ore lidem,
u všech děvuch má ius nostis primae.

V němé zlosti zaskřípneme zuby;
děvče, může, dědinu žid skoupí.....
A kdo za to, že jsme jako duby,
na ženy a na peníze hloupí?

Jedna spřež a přece názor měním:
Osud smyk jim, jak srp žlutým klasem;
už tak bývá. S božím dopuštěním
přiskřípne čert Nebřejce též časem.

Tak přemýšlím a je závěr blízký:
když tak Pán svých vyvolených chrání,
přes svůj křivý nos a hrubé pysky,
přísahal bych, nebyl židem ani.

Když od města dolů jdete k jihu,
den co den tam potkáš žida s měchem;
dej mu krejcar, zahodí ho v mihu,
dej mu papír, chopí se ho spěchem.

Den co den jde příkopem a travou,
z bláta papíry pozorně loví,
čte a třese kudrnatou hlavou,
říkají mu Mojší papírový.

V zimní noci šel jsem k městu němý,
Bůh mne....? Kdo si na milníku hoví?
Deset minut krčma pod olšemi.
Sněhem zalit Mojší papírový.

Čekáš, až tě zítra kdosi sundá,
bídnou kořisť havranů a lišek?
Modlíš se! Dbal kdy Pán vagabunda!
Vzhůru, žide, půjdem na kelíšek.

Šenkýři, dej k ohni tu lavici:
Vodka rtem se chválí a ne slovy.
Málem by byl zmrzl na silnici
tvůj host vzácný, Mojší papírový.

Synku, jak chroust zmoklý sedíš věru,
když umdlené se stran svěsil krovky......
Co bys pil? Však, víš, my ze severu
napijem se nejspíš kontušovky.

Vypij, Mojšle; jest jak první láska
sladká, jde z ní prvosenky přídech,
hořká jest jak beznadějná láska,
vonná jest jak sosna na Bezkydích.

Ostrá jest jak zuby horské píly
zatřes jí a perla k vrchu vyjde,
jasná, že by bozi sami pili.
Mojšle pij, ach drž krok se mnou, žide!

Kdo se na svět přes kraj skleničky dívá,
celý se mu rozum v máku utopí;
všecka žalost v jeden úsměv splývá.....
a co, žide, povíš o svém žití?

„Blázen jen své hoře vypravuje,
vodka hřeje a pán židům přeje,
s Mojžíšem prodlí, Mojžíša vyčastuje,
všecko povím – pán se nevysměje.

Jednou, pane, Bůh vám k milování
družku švarnou daruje, však víte,
jednou z ručky vypadne jí psaní....
jak vy, pane, jak s ní naložíte?

Nedá, žide. Též ráz zaplakala
ve mně láska, – dým jsem pustil z smotku
měl jsem děvče rád – – jinému přednost dala
a dva roky, žide, pil jsem vodku.

Co hořkého kdy se žitím tkalo
leckdo šeptal ve sluch slova lísi....
ale nic tak cestou nedojalo
soucit kmitl blázna toho rysy.

„To já, pane…, to já…“ a již upní
do sklenice hořký mošvil bolu:
Hleďte, Moisl zase skočnou spustil –
homerický smích zněl ode stolu.

„Umřel jsem na první lásce zrakem:
a když slepou vezmeš sobě ženku,
už jsi zabit jak Goliáš prakem,
jak když ručíš za velikou směnku.“

Lépe brkem brousit žernov mlýnský,
nežli věřit ženě milující;
nač jsi se ženil? Chyť do zubů rýnský,
chceš-li ženu a běž po silnici.

„Miloval pán ženu kdys? Stin první
noci rájem byl mi až k ránu,
ve dne za hrmit jeden sladký trvy
dal bych snad jí cedry od Libánu.“

Kdo zná hřést jen v stínu sličné masky,
hleď, ten běží za bludičkou v černu:
vsadil život na sedmičku lásky,
blázen jest a patří na lucernu.

Patří tam. A jednou… jednou… pane,
lístek ztratila: nu, co tam stojí?
Svět se točí se mnou, z řádků rane
vlastní hanba, vina ženy mojí.

„Nevěstka již mít kdo chtějí, mohou!
Čepel padla ve vlas ranou hromu –
dařík s rudou čapkou u mých nohou
má je žena....” nosem smál se k tomu.

Déle žils – víš, jak se věci dějí:
Listem vřem, Bůh temným mluví hromem:
z lidí ti, kteří se nosem smějí,
vždy se smějí nad spáleným domem.

Vítr zdvih se, odnesl to psaní....
sběhli se a odvlekli mne z domu:
Zabil věrnou nevinnou svou paní –
zbláznil se – dodali moudří k tomu.

Tichý blázen! Pustilo mne časem
hlupců soudců a lékařů plémě;
list ten hledám.... bloudím... světu já jsem
potrhlý žid... co pán řekne ke mně?

Bos nech, chud nech, mlád kdys,
motýl štěstí
drží se tě jako olše strouhy
v podzim žití v sluch ti zašelestí,
hořké sny, vzpomínky, marné touhy.

Tak či tak buď. Pij. Jak tobě včera,
šlápne mně na šíji osud příště;
těžko žít od jitra do večera,
jednoho nám nebýt útočiště.

Tomu na šíj lehlo jarmo kmene,
tomu žena život otrávila,
toho bolest jak bič honě žene —
vodka, bratře, sladká vodka zbyla!

Jedna melodie.

Časem špatné verše píšu,
na štěstí mne čtou jen málo,
v polozhaslý plamen dýšu,
třeba se mi panstvo smálo.

Časem tichou píseň zpívám –
odpusťte mi špatnou notu –
černý kovkop v práci bývám
od soboty po sobotu.

V bouřnou dobu, kdy jež hučí
ideji a fantasie,
jednotvárným tonem zvučí
jedna u mne melodie.

Z lidu mého jeden drak byl,
jedna pěst mu hrdlo svírá,
a z mých veršů jeden daktyl,
jeden smutek ve svět zírá.

Jiným po Labi v tanci skáče
spondej Hanou kráčí s klidem,
u mne pořád daktyl pláče
jako šalmaj pod Bezkydem.

Jeden běs můj národ hlídá,
jeden kat mu hlavu sklání,
pod Bezkydem jedna bída,
jedno dlouhé umírání.

Časem zní to ve sluch hranou
jak bych stál nad bratra rovem;
jak kdybych šel Modrou stranou
Hlučínem a Benešovem.

Jednou skočnou hrát vám budu,
snad to bude píseň jiná —
marno; už zas smutnou budu,
protože jsem od Těšína.

V Belgii když Franků despot
s Britem v boj se srazil rudý,
skotský pluk mřel šavli vespod,
dudák hrál jim k tomu v dudy.

To jen tak jsem zpíval málo,
to jen tak jsem pěl svým lidem,
by se nám to umíralo
líp za hudby pod Beskydem.

Jen jedenkrát.

Už nevím kdy a kde
jsem slyšel vypravovat pověst.
Kdes na severu země
je smutné údolí, sevřené vrchy;
to smutné jest a temné,
neb žádný den tam nezasvitne slunce.
Tam smutný žije národ
u věčném sněhu v začouzených jurtách.
Kol ohně sedí muži,
jimž zlata dražší bývá každé slovo.
Za nimi teskné ženy
a v zad se tisknou v kožešiny děti.

Tu nevím, jak se stalo,
či snad se vymkla ze své dráhy země
v den jeden svítlo slunce:

A celý národ poděšený září
v ráz prchl v černé jurty
a balvany zavalil každý východ,
a tváři klesl k zemi,
k démonu neznámá posílal prosby,
by šetřil jejich žití.
A zatím venku
slunečná záře sžehla věčné sněhy
a půda nedotknutá
pod rety slunce dala fial květy.

Bůh sluneční když viděl
to mrtvé ticho a bázlivé prosby,
přes údol přešel
a nikdy víc v tu nepohleděl stranu.

A když strach přešel
a ze stánu se odvazili lidé,
a zřeli vlahou zemi,
květ neznámý a vůni fial cítili,
a zřeli, že se dobrý Bůh
na ně podíval, jimi uražený,
a viděli v své duši,
že nikdy den ten nevrátí se zpátky,
tu smutek hlubší žití

v ráz schýlil hlavy zasmušilých mužů
a šíje teskných žen
a v dvojnásobném dále žijí smutku,
než cítili, že jednou
jar žití šel kol jejich mračné země,
a jejich přešel vinou —
a víc se nenavrátí!

Jen jedenkrát kolem mne šla láska.
Vlas černý pad jí k pasu,
a sladkým hlasem hovořila ke mně:
Vy dobrého jste srdce,
a s Vámi bude šťastna každá žena —
a krátký plachý pohled,
jenž více řek než její sladká slova,
jež řekla sladkým hlasem,
jak mluví se v mé vlasti u Těšína,
šel s její řečí! —
A já, jenž dávno vypil
až v hořké kvasnice číš svého žití
a z knihy žití bílé vytrhl listy,
já řekl drsným tónem
tak jak mluví dav černých mužů hor
tam pod Ostravskou plání:

Bez konce, slečno, s oním půjde štěstí
jenž bude Vaším mužem, —
však na strom zvadlý nepřipínám růži.

A já ji miloval a ona se mi vdala!
A můj krb vyhas, v srdce lehly stíny
a smutek bez konce jde mojím žitím,
když vzpomenu si často,
že sladkým krokem kolem mne šla
láska,
a já přirazil dveře svojí chaty
a nikdy víc už nevrátí se zpátky! —

Ondráš.

Hasly hvězdy, bylo k ránu,
do mraků se Lysá zvedla,
v dáli věže Ratiboru,
Tatry obzor zastínily,
kosi zdvihli píseň v sosnách,
já šel dolů do Frýdlantu.

Cestou velký stín se mihl.
Znám ty oči, co se svítí,
jak železo rozpuštěné;
znám ty pocuchané vlasy,
jak četyna přes kmen břemů;
znám ty hrubé těžké ruce,
co se o kyj podpírají —
Ondráš z Lysé — bratře Ondro!

Velikán se zaškaredil,
hned se Lysá pomračila,
kosi v sosnách dozpívali,
mraky srazily se k bokům.

„Co ty skoro z rána robiš?
Též ty's jeden z cizích lopů,
co zelené šaty mají
co děvuchy vyháněji
a co cizí řeči rondzum –
čert sám v mé je našel bory?"

Bratře Ondro, z tvé jsem krve,
z tvé otčizny od Těšína,
já písničky tiché zpívám....

„A co národ, nezpívá už?

Vyhynuly naše písně,
děvuše se zalkne v hrdle,
zlým když okem ti ji změří,
co zelené šaty mají
a co cizí řeči rondzum –
čert sám v tvé je našel bory!

Jediná nám zbyla píseň
a tož: žol, žol, žol, mi bedže.....
Pobrali nám naše školy,
pobrali naše bory,
salaši nám pohubili....

„Po zákonu tak se dálo?"

Po zákonu bratře, Ondro!

„A kdo dává cizí školy?"

Ten, kdo bohat, kdo má hutě.
Po našemu, po dědinách
po tichu gorali rondzům,
ale v hutích cizí mluva,
a pro ty se školy staví....

„Po zákonu tak se děje?"

Po zákonu, bratře Ondro!
Po našemu slovo boží
ještě slýchat na Korové,
ještě zavzní v Janovicích,
ale péro páterkovo
nesmí psáti po našemu....

Víš, kdo pánem je na Frýdku?
a kdo pánem ve Vracłaví?

„Po zákonu tak se děje?"

Po zákonu, bratře Ondro!
Ve Frýdku nás podávili,
kde kdo zapřel svoji mluvu,
jako jednou zradil Juráš...

„Po svědomí tak se děje?"

Po svědomí, bratře Ondro!
A již nevím, jak to bylo,
Smích se trhl knírem Ondry,
divný smích a nekonečný
hora hoře vracela jej,
hora s hory chytala jej,
smích té matky v řecké báji,
když jí padlo sedm synů,
když jí sedm dcerek padlo —
smích jak by to od sta racků,
paskovskými nad rybníky.

A já jsem se zasmál také.
Myslím, že se cosi trhlo
tichým smíchem v boku Lysé,
věčně tiché, mlčenlivé,
zkamenělé slzy oné
národa porobeného,
co se dívá přes sto roků
na ten útisk při Bezkydu:
jak se směje horská matka,
když chlop kdesi v dolech shasl,
když chce živit sedm ptáčat,
a kobzole dávno došly;

Dětem dávnou poví báji
~~místo kobzol~~ o Ondráši....

za kobzole

Návrat.

Po letech, po letech
v rodnou mou ves
vrací mne života příval.
Můj krok – krok děvčete na prvý ples,
hořelo slunce, kos zpíval.

Ten starý kostel a ten černý les,
domky se pod strání hrbí,
pod brvou roztála vzpomínek rez,
na řece ty staré vrby.

Přejdu jen; kam nohu bych nes –
do cizích rukou grunt kles náš…
Nehryzeš? Ach tys' – je Dombrovských pes!
Viď, synku, že mne již neznáš?

Zdráv farář? Zdráv rektor? Každý mne bil,
býval jsem čertovo kvítí,
zdráv starý gróf je-li? Byl Němec, byl,
v pokoji nechal nás žíti.

V drahou mi školu zřím, pod okny rám,
srdce se zachvělo v křeči:
děti, ty děti, ty modlí se tam,
protivnou panskou mi řečí.

Utíkám k hřbitovu. Co jsem měl rád,
dříme tam. – ne v duši mojí;
co jsem byl v cizině, kdo šel v zem spát
polský kříž v hlavách mu stojí.

V portále zámku vryt drevný je pták,
zobákem rovná si péro.
Kdo koupil panství a čí je to znak?
Mrtvi jsme. Hleď, markýz Géro.

Šest židů v dědině, burmistr žid
barevna žlutá u řeky.
Tak kles až hluboko, Pane, ten lid,
že jsi ho proklel na věky?

Ještě otázka; ta nechtěla ven,
jak by kol šíje šla smyčka,
jakby mi dávila poslední sen –
zdráva-li ... gorna Maryčka?

Milý byl v cizině. Toš zaprosil
bohatec, jakých pořídku...
pravda, že od rána do noci pil,
měl z čeho, ten barvíř z Frýdku.

Ze vsi šel sešlý a sehnutý muž,
ret se chvěl, v brázdu se díval.
Za hory slunce se sklánělo již,
voněla země, kos zpíval.

Sešlý muž, sehnutý, z dědiny šel,
v srdci což těžkého nese...
V komické vrásky tvář nabranou měl,
vydrž... až sám budeš v lese.

Vidíš – a vyl bys jak spráskaný pes,
jak by ti ruku stisk v kleště,
vidíš – a je to jen jediná ves –
sto jich před Těšínem ještě!

Kantor Halfar.

Kantor Halfar byl hoch dobrý,
byl hoch tichý, byl hoch hezký,
ale škaredou měl chybu,
i v Těšíně mluvil česky,

před okresním inspektorem.
A když tak se kantor spustí —
Víš, jsou hříchy v katechismu,
co se nikdy neodpustí.

Léta táhnou, vlasy řídnou
jako listí před jesení.
Halfar pořád za mládence!
Pro Halfara místa není.

V krčmě zazní skočná hudba,
Právě v kapli dali slovo —
co by mělo deset roků,
čekat děvče Halfarovo?

Přijdou páni: Škola polská!
Burmistr v klín ruce složí.
Ale zpurný Halfar učí,
jak mu káže zákon boží!

Tich po mezích chodí kantor,
bez úsměvu, bez myšlenky,
v krčmě v noci sám za stolem
hledí k zemi, hledí sklenky.

V horký večer na klekání,
když se jednou ve vsi zvoní,
vrazí děvče v černou jizbu:
Kantor visí na jabloni!

Bez modliteb, bez slzy jej
jak při hříšné duši jisto,
v roh hřbitova zakopali,
a tak dostal Halfar místo.

Setkání.

Na řemení lankasterku,
za kloboučkem sivé péro,
v srdci lesa borového
tak mne potkal markýz Gèro

Polské kněze dal do fary,
českou školu poněmčil mi.
Odpočal si, - drahou pušku
[přehodil přes haluz] jilmy. pověsil na

Proklatý vrah moji mluvy
ale horskou rád má dcerku
dvacet kroků stál ode mne -
doma nechám lankasterku.

70.000

Sedmdesát tisíc je nás
před Těšínem, před Těšínem.
Sto tisíc nás poněmčili,
sto tisíc nás popolštili,
v srdce pad mi svatý klid.
Když nás zbylo sedmdesát,
tisíců jen sedmdesát;
smíme žít?

Sedmdesát tisíc hrobů
kopají nám před Těšínem.
Časem někdo k nebi vzlykne,
pomoci se nedovolá,
cizí pán smích ve tvář střikne,
tupě díváme se v davu,
jak nám k špalku kladou hlavu
jak vůl na porážku volá.

Markýz Gero tak je bohat:
dej nám beček sedmdesát,
beček tisíc sedmdesát.
Poly se ti poněmčíme,
poly se ti popolštíme,
vstříc ti zahrmí řetů stero: *zahučí*
ej!- Hore, ~~hor~~ markýzi Gero!
Ale prve nežli zhynem,
nechť se zpijem rudým vinem
robka s dcerkou, chlop se synem,
před Těšínem, před Těšínem.

Koniklec.

Bylo ~~to~~ z vesny, časně z vesny.
Ti do Vídně na práci
ze Smilovic děvče táhlo,
doved jsem je ke stráni.
Prý teplý paprsk běžel
kamenité po stráni:
fialové stonky, zvonky — *fialový zvonek stonek*
ty chlupaté vyhání. — *ten chlupatý....*

A na kopec, vzhůru běží
pěšina, nepěšina —
trhali ty prosté kvítky
židé, kupci z Těšína.
S Bohem děvče! Na Sasůvku
vraceli se kupčíci —
po nich kvítí utržené
zašlapané silnici.

Dva hrobníci.

Z Bašky zajdi do Těšína
a z Těšína pod Lipinku.
Snad se cosi udá vidět,
co ~~já~~ často vídal, synku.
jsem

Já chudobný goral z Beskyd
chodil v parnu, v zimní slotě.
Já viděl dva velké pány
za hrobníky při robotě.

Plni zlata, biče v botách,
na otroky v ruce jarmo,
jed a slinu na nás na rtech
však Vy nejste z Modré darmo!

Jak se ničí koukol rudý,
co v obilí zlatém bují –
pořád kohos bijí rýčem,
pořád kohos zahrabují.

Nechce umřít – a přec měl by,
když se trápí páni tací
při robotě s bídným chlopem.
Kdo Vás najal na tu práci?

Žil bych bohat jako Midas
bez starosti jako negr
jenom umět ~~kohos~~ šlapat, národ
jen mít jméno?

Chodil bych jak krásné jitro,
jako kos bych sobě hvízdal,
jenom kdybych přišel z Modré
a měl jméno?

Těžká mluva našich dědů!
Neumí dva rýmy říci.
Snad je najde porobená
haluz tam za Ostravicí!

Dědina nad Ostravicí.

Jak když před dlouhým a
žlutým murem
vlesk hoře byl v otce a rozrazil marku,
zoufalá žena na zeď klesla skrámi –
vrahem jej padlého obránce města
vlek surový Řek:

Jak když pod kopytem římského jezdce
dřevěným štítem a kamenným mečem
nadarmo máchna vstříc oceli těžké
v prach klesl barbar:

jsme ~~My~~ do prachu klesli a hryzeme zem.
Grófe ze zámku! Byl krásný to jezdec
s vlajícím chocholem, blýskavohelmý?
Grófe ze zámku! Já za pluhem šel jsem
grófe ze zámku, tys kolem mne jel.

Blendovice.

Blendovským hřbitovem jsem šel,
polské jsem počítal kříže.
Nech moravský lid, kněz polský tak chtěl,
bude tak do nebe blíže.

Noc táhla. Polák od východu dul,
sníh padal a mrzlo lité.
Co vidím? Čerstvě hle kopaný důl
a při něm plakalo dítě.

Sepjalo ručky: „Své děcko si vem,
než bude sněhem zaváto!"
Co pleteš, co třeštíš? – „Tvůj synek jsem,
Bezruči Petře, můj táto!"

Kéž by tě zadávil černý běs sám,
chacharče, ztrať se v noc temnou!
Co na světě jsem já ženy nemám –
milenka nespala se mnou.

„Žal moje máma – tvůj slezský jsem lid,
tesknota, bída mé potky –
Dlo boga svientego! začal jsem klít,
což jsem se napil moc vodky?

Přes zeď jsem skočil jak bláznivý pes,
když nad ním řičí knut volský.
Do hrobu černého můj synek kles,
jeden víc přibyl kříž polský.

Tošonovice.

Z Frýdku jsem šel do Těšína.
V srpnu bylo, horko bylo,
na silnici nadešel jsem
hezké děvče z Tošonovic.

„S Panem Bog, dzevuška švarná."
„S Panem Bog, dzeň dobrý, pane."
„Skuň, kaj idzeš?" „Do fabriky
do Teszyna z Tošonovic."

„Do Pierona, jaks-je švarná,
jaké oči, jaké rěnčky!"
„Po falešnu pán mi řondzi."
„Ja po právu. A čiš-je ty?"
„Bystronova z Tošonovic."

„Tys-je Polka?“ „Ni, Moravka.“
Vyhrnulo bílé zoubky,
zle se na mne podívalo,
hezké děvče z Tošonovic;

„to jen u nás rektor Polák,
ten nám dává polské knížky,
ale my jen po moravsky
rondzimy co z Tošonovic.“

Polvárkem řeč naše zněla
Flarasovských, Tošonovských.
Dávno tomu. Cizí řeči
mluví teď. Tluk z Tošonovic.

Až se zase ve vlast vrátím,
půjdu z Frýdku do Těšína,
přejdu Dobrou, Vojkovice,
půjdu kolem Tošonovic.

Půjdu kolem polské školy,
polské po dědině půjdu:
vzpomenu, jak hněvalo se,
když jsem se ptal, je-li Polka,
švarné děvče z Tošonovic.

Maryčka Magdonová.

Šel starý Magdon
z Petřvaldu domů,
v bartovské karendě večer se stavil,
s rozbitou lebkou do příkopu pad.
Plakala Maryčka Magdonová.

Vůz plný uhlí se v koleji zvrátil,
pod vozem zhasla Magdonova vdova.
Na Starých Hamrech pět vzlykalo sirot,
nejstarší Maryčka Magdonová.

Kdo se jich ujme a kdo jim dá chleba?
Budeš jim otcem a budeš jim matkou?
Myslíš, kdo doly má, má srdce taky
tak jako ty Maryčko Magdonova?

Bez konce jsou lesy markýze Géra.
Otcové když v jeho pobiti dolech,
smí si vzít sirotek do klína drva,
co pravíš, Maryčko Magdonová?

Maryčko, mrzne a není co jísti...
Na horách, na horách plno je dřeva...
Burmistr Hochfelder viděl tě sbírat,
má mlčet, Maryčko Magdonová?

Cos to za ženicha vybrals sobě?
Bodák má k rameni, na čapce peří,
drsné má čelo, ty jdeš s ním do Frýdku,
půjdeš s ním, Maryčko Magdonová?

Cos to za nevěstu? Schýlená hlava,
čertoch máš na očích, do něho tekou
hořké a ohnivé krůpěje s líci,
co je ti, Maryčko Magdonová?

Frýdečtí grosbyrgři, dámy ze Frýdku
jízlivou budou se smáti řečí,
že sinky uzří tě Hochfelder žid.
Jak je ti, Maryčko Magdonová?

V mrazivé chýši, tam ptáčata zbyla,
kdo se jich ujme a kdo jim dá jísti?
Nedbá pán bidných. Co znělo ti v srdci
po cestě, Maryčko Magdonová?

Maryčko, po straně ostré jsou skály,
podle nich kypí a vříká k Frýdku
šumivá divoká Ostravice.
Slyšíš ji, rozumíš děvucho z hor?

Jeden skok na levo po všem je, po všem
černé tvé vlasy se na skále chytly,
bílé tvé ruce se zbarvily krví
s Bohem buď Maryčko Magdonova!

Na Starých Hamrech, na hřbitově při
zdi
bez křížů, bez kvítí krčí se hroby.
Tam leží bez víry samovrazi.
Tam leží Maryčka Magdonová.

Bernard Žár.

Z Frýdku je Bernard Žár.
Proto svůj zapírá národ —
Bernard Žór,
Má rád svoji ženu, má rád svoje děti,
do kostela chodí a neděle světí,
k dobrému vede svůj kmen,
dbá, aby prokletých pariů řeči
dům nebyl znesvěcen,
ji aby nemluvil krom pacholka tvor,
tak to poroučí
Bernard Žor.

Z Frýdku je Bernard Žár. Proto svou
zapírá matku
— Bernard Žor.

Když hosti do domu si k hostině pozve
ven z domu matku! Ráda se ozve
prokletých pariů řečí –
nemluví, neumí lepších řeč lidí.
Do krve Bernard Žár za ni se stydí –
což věčně žít bude – což věčně znít bude
prokletých pariů řeč?
V domě na rynku, kde cností je sbor
a kde je pánem
Bernard Žor?

Zlý host přišel do domu. Na loži zmítá
jím horečka těžká a fantas ho chytá,
nadarmo mužové moudří jej léčí,
u lože žena a děti mu klečí,
na dvoře matička pláče;
v horečce prokletých pariů řečí
zpovídá, loučí a modlí se chor
Bernard Žor!

Zvoní a hlaholí frýdecké zvony,
do země spouštějí rakev....
a řečí panskou modlí se sbor.

Kříž panskou řečí že mrtvého slávu
po skončení pouti tam mdlou složil hlavu
Bernard Žór.

Kdo v zadu stojí a pláče a klečí
u hrobu, pánů když odešel sbor?
Tichounko modlí se bázlivým rtem
matička prokletých pánů řečí,
nemůže jinak, není to vzdor,
nemluví jinak, kdo z Beskyd a z hor!
Aby se nevzbudil, nehněval v hrobě
její syn dřímající
Bernard Žór.

Pole na horách.

Dulavy Jury ta pole jsou,
bohatý gorol to po vsi
dva mórgy kobzolí pód Lysou,
po jejich boku dva ovsy.
vyrazí z kobzoli modrý květ,
slunce když vyzdvihne s hůry,
do roka jednou zří usměv svět,
retem jít Dulavý Jury.

Do hrubé ruky si vezme rýč,
jak slunce nad hory vyjde,
z večera unaven jak jde pryč,
jiný tam robotník přijde:
kdo je to na poli při práci
z Bezkyd když noc táhne šerá?
Jasní jsou strýci a ujáci
jasného markyze Géra.

Chudobné klasy, ti přes pole
sežerou ušáci všudy,
jelen ti vyhrabe kobzole
kopyty z kamenné půdy. —
Juro! Tak jako by spřežení
srdce tvé servalo čtvero —
Zákony? Jsou? Goral chudobný?
Zákony jsou markýz Gero.

„Stůj, chlape!" – Panský pse! – Rány dvě
do noci zahřměly v dole —
Juro, zem vlhká a rudá je,
vstaň, zažeň ušáky s pole....
Na Prašné hřbitov na kopečku
sivými ohrazený múry,
mračí se do dne a v slunéčku
mohyla Pulavy Jury.

Panský hon. Jak je svět veselý,
veselý pán, panská chasa —
na poli (hřích je to v neděli)
děvucha k práci se kasá
ušáků jako když nasype,
hop a hop! Halali! Hurá! —

Pod mohylou zuby zaskřípe
ubitý Dulava Jura.

V klín lesů úhor se zatáčí,
barevný, tak jak by hořal,
tak jak by z krve to bodláčí,
jak by je zalévał goral
ze žil svých. Hledí na panský bor
bodláčí hroty na tucty,
jak kmenů šlapaných němý vzdor
pod maskou zákonné úcty.

Jurův díl. Nikdo jej nekoupí,
není tu, kdo by jej zoral —
večery dlouhé když nastoupí,
vypráví dětem děd goral:
Po poli že chodí Jura sám,
z Bezkyd když táhne noc šerá —
nikdo víc neseje oves tam
pro macky markýze Géra.

Petřvald.

Z Poremby Dombrovský
Petr se dal,
děvucha běžela před ním,
kdosi jel z Petřvaldu, a kde kdo stál,
mžikem v prach klonil se jedním.

Koníčky černé viz, kopyt slyš buch,
zlacená uzda hleď svítí.
Půl kroku ještě a zachraň tě Bůh
mohlo po děvčeti býti.

Dombrovský k děvuše přiskočil bled,
v náručí strh ji a schvátil;
Panský bič hluboko do tváře sed —
Petře, což abys ji vrátil?

Mlči, ve Fryštátě byla by zlá,
mlči, buď tich jen a krotký!
Krvavá rýha ti do duše plá.
Dombrovský, dost už je vodky.

Hodina přijde, den, veliký den,
obzor je plameny sížen.
Zadržte koně! Psí krev, z vozu ven!
Dombrovský, vrať co jsi dlužen!

Dvě dědiny.

Jak rád bych vás nazval jménem
mé dědiny, černé domky:
Jedna je při Ostravici,
druhá leží za Lučinou;
v jedné tmí se černé doly,
v druhé hoří rudé hutě,
v obou jeden pán.

V obou najdeš cizí školu,
cizí řeči pozdraví tě
ty děvuchy bělovlasé
a ti synci bystrých očí.

Nikomu nic nerobíme,
stébla křížem nestavíme,
pána ctíme jako boha,
proč nám berou naši mluvu,
proč nám vzali naši školu?

Bože, kdyby vstal tak Ondráš,
Bože, to by bylo práce!
Chodil by jsi po dědinách,
chodil by jsi po Bezkydách,
zatřásl bys temnou hlavou,
hrubým kyjem by ses rozmách
do daleka, do vysoka,
vyhnal bys ty cizí vrahy
mého lidu, mojí mluvy,
nestačili utikat by
z našich Bezkyd do své Modré,
či tam dolů do Dunaje.
Bože, kdyby vstal tak Ondráš:
Co to za řeč na holotách
na holotách po Bezkydech?
Co za písmo na těch hutích,
kdo ty cizí školy staví,
kdo to chodí temným borem,
či gorali vyhynuli?

Neptej se mne, bratře Ondro,
per do toho, bratře Ondro;
rozbij jim ty cizí školy,
zasyp jim ty rudé doly,
rozviř jim ty rudé hutě,
vyžeň tu spřež cizí z Bezkyd,
nechť už to má kaftan bídný,
nechť plášť zlatem vykládaný.
Per do toho, bratře Ondro!

Posílám vám z dálky pozdrav,
mé dědiny, černé domky;
když jsem chodil mezi vámi,
tak mi bylo v srdci úzko.
A ty macku, co to zpíváš,
a či jsou ty černé doly
a či jsou ty rudé hutě
a kdo je jich pán?

Vrbice.

Pod Bohumínem, kde dozněla mých dědů řeč,
a mezi Hrušovem, fabrika rudá kde kouří,
fabrika panská, kde dýcháme těžko a ztěžka,
ležíš, má dědino s dřevěným chrámem.
Zapadlé domky, kde na střechách mechy se plazí,
ve čtyřech topolech na kříži Kristus.
Tak
vrazili v čelo mi trnovou korunu při Bohumíně,
přibili ruku mně v Ostravě, v Těšíně
v srdce mne bodli,
z Lipiny octu mi podali píti,
při Lysé nohy mi probodli hřebem.

Jednou, ó jednou ty pro mne si přijdeš,
ty děvucho temných a bezlesklých očí
co mák nosíš v ruce.
Dál bude bič znít, dál budou nás dávit,
pod Bohumínem a v Hrušově, v Lutyni, v Bašce,
já to víc neslyším, co je mi po tom—
co je mi po všem.

Cigorka kameralna.

Viděls voje poražené
na pochodu ustupovat?
Temnou nocí strážné ohně
bázlivé a teskné ohně,
jako ruce fosforové
spínají se v tiché prosbě,
jak bludičky po močálech,
jak horníků světla v dolech.
Bože, už je tomu dávno,
už to ani pravda není:
Pod Godulou v zimní noci
mrzl jsem při strážném ohni:
díval jsem se ku Těšínu,
vrah níi cítil jsem, jak ~~kdosi~~ z Bezkyd,
velký, mocný, potměšilý,

dívá se na naše ohně:
Brzo uhnou, brzo zhasnou?

Vzpomněl jsem si, na Moravě
světlá voda v černou padá.
Dvě hodiny, kde se sešly,
~~jižně~~ tiché město leží. na jih
Podávám vám z dálky ruku,
stejná ruka vás tam bije,
tak jak u nás po Bezkydech.
Bože, co jsem chodil světem,
jedna zášť mým srdcem táhla,
jeden odpor dýchal duší:
jsi-li z mojí domoviny,
rozumíš mi, nenávidět
budeš jak já celý život....
Do ciziny odešel jsem,
pryč jsem uhnul od praporu,
jak přede mnou tisíc jiných.

A teď směšné písně zpívám,
naříká to v mojí duši:
proč jsi uhnul od korouhve?

Po letech jsem přišel zpátky;
ticho v noci, jak zběh zrádný
zas jsem stanul pod Godulou.
Kde jsou naše strážné ohně?
Rozhlížím se, tam na západě,
tam na západ v Dobraticích
blýskají se dlouhou noci
jak bludičky po bařinách,
jak horníků světla v dolech,
jako ruce fosforové
nesmělé a teskné ohně.
Ještě žijem v Dobraticích?

Žermanice.

Vody ji nepodá žádná jiná,
ale je chudobná, nemá nic,
nejhezčí děvucha od Těšina,
nejhezčí děvče z Žermanič.

Chudoba je moje domovina,
daruj mi ručku, nemám nic,
nejhezčí děvucho od Těšina,
nejhezčí děvče z Žermanic.

Neber jej, při bečce leží vina,
propil by duši za měsíc,
nejhezčí děvucho od Těšina,
nejhezčí děvče z Žermanic.

Robota na štrece: nosí vína
jim roba sehnutá, ~~bledá líc~~... vzdychající:
Znáš ji? Hleď dobře: Je od Těšína,
Maryčka tvoje z Žermanic.

Do vody dívá se a vzpomíná,
před léty [sličná jak byla líc:] jak sličná tvář žila vlíc:
Bylach nejšvarnější od Těšína
nejhezčí děvče z Žermanic.

Chycený drozd.

Můj strýk byl ptáčníkem vášnivým.
Chytal a prodával drozdy.
Přes květen, čert panský zákaz vem,
beskydské prošmýcil hvozdy.

Vybral ta střapatá ptáčátka,
když se jim kabátek spustil,
samečci počali zpívati,
kačky do svobody pustil.

Sestárl -- potkám ho s ptáčetem, —
Jak jde řemeslo? A spěchám.
Ni, to je kořist má poslední,
toho si pro stáří nechám.

Za měsíc přišel jsem do stryka.
Ptak tich a vážný jak bača.
Stryku, to ptačisko vysmyčte,
nězpive – bedže to kača.

Mudrochu, pod zobák podiv se,
jak se ten černý pruch stáčá –
Chceš učit starého ptačnika?
Sámeček – nimo ze kača.

Po letech stryka jsem navštivil,
sivý jak myš, ticho hledi,
z dymečky oplačky vypouští,
ktorký drozd na stole sedi,

sivý a tichý jak starý stryk,
vážný a hrubý jak bača –
Stryk se za ušima poškrabal –
Synku, měls pravdu – je kača.

Do lesů nělza vic. Ptačatku
pohladil hlavičku jemnou:
Nech kača, nech mi nic nězpive,
nech uz tu dožije se mnou.

Tak také dožijí básníci.
Do světa písně ven pošlou,
smutek si nesou za výslužku
v samotu v budoucnost došlou.

Sviadnov.

Sviadnov, ves ~~pan~~ děvuch kde voněly lípy,
mlčely vrby, mlýn Jiříkův klapal,
do zvonu hučela Ostravice,
ohně kde vzplály, kdy skočila z Bezkyd
hřměla v sluch v přívoji frýdeckým bytyrům
naše a naše ta Ostravice –
Co to za fabriku? Nevoní lípy, lípů
v očích tvých děvuch ~~kde~~ pohleděl drzý, Žid
poskoč pryč, poskoč, má Ostravice.

II.

Ví Bůh, že ten ráz dobrým král
byl k lidu:
stoh slední svezen, sedí zrno v zemi,
zoráno pole, teď čas teprv přišel,
kdy možno porazit nepřítele.

Bílý Sviadnov, sivá Ostravice,
Byzek-~~Strnad~~ se loučí s mladou ženou.
Ví, že země zase zrno vrátí,
ví že koňům dobře na mastali, -Rduch
pluh se zdrží – ale těžko bude,
těžko nechat samu ženu mladou.
Dokud slunce, dokud voda teče,
dokud vrby pod našimi okny,
dokud řez a žito kosit budem,
dotud věrná, dotud tebe čekám."

Noc je dlouhá, zora nad horama,
těžká cesta, zpod obvazku teče,
hoří hlava, tam už hledí Sviadnov
spěchej Buzku, když už třeba shasnout
doma buď tak, podat ruku ženě.

Hledí v okno, mladá žena dříme,
úsměv rtem jde, parobek sní vedle.
Zdych Buzek-~~Strnych~~ se horké hlavy chytá,
padá obvaz, krev zalévá oči,
pozpátku se s břehu v řeku kácí,
držte vrby, čeká Ostravice:
(Pole bereš, vem též hospodáře!)

Hoří slunce, břeh rve Ostravice,
vrby brání, země žito nese,
s parobkem se líbá mladá žena.

Rybníky pod Paskovem.

Na Frýdlant bylo jít z Ostravy –
náklad jsem měl trochu těžký –
pět hodin šlapat do únavy,
teniky ty tam – tož pěšky.

Promiňte, každý z nás býval mlád,
horká krev, ret vždycky prahnul;
v parném dni na cestě já si rád
hluboko ze džbánku nahnul.

Hrabovský bůh chud jak my. Chrám má
dřevěný, s dřevěnou věží.
Daleko do nedozírna   nedozírána
pazovské rybníky leží.

Paskovské

Skláněly hlavičky šikmo své
na břehu metlice ruse;
potápky, lysky a rackové
chechtali v jednom kuse.

Nemám rád smíšků. Mně protiven
ženský ten zvyk je a dětský —
Mít dlouhou pušku s sebou jen,
smet bych vás do vody všecky.

Šest na ráz? Pět na ráz? Jednu? Dvě?
Ptáčata, robte si závěť.
Tak se mi chechtala, rouhavě,
běloperutná ta havěť.

Dalo se do deště. Těžký je stom,
hrom bije, blesk časem svitne —
A co mi voda je, co je mi hrom.
Kačera déšť se nechytne.

Mládí mi ulétlo tak jak dým,
jak když se vlaštovky zvednou...
Zdali pak ještě vás uvidím,
paskovské rybníky jednou?

Kovkop. *Horník.*

Já kopu, já pod zemí kopu,
ja balvany jak hadä kůže se ji-
skřící kopu,
pod Polskou Ostravou kopu.

Kahan mi zhasíná, do čela padly
zcuchané vlasy a slepené potem,
octem a žlučí se zalévá oko,
ze žil a z temene lebky se kouří,
z pod nehtů červená lije se krev,
já kopu, já pod zemí kopu.

Široké kladivo do štoky vrážím
na Salmovci kopu
já v Rychvaldě kopu a v Petřvaldě kopu.

Při Godule má žena mrzne a ~~stená~~ vzdychá,
na klíně hladová robata pláčou,
já kopu, já pod zemí kopu.

Srší to ze štoly, srší to z očí,
já v Dombrové kopu, já v Orlové kopu
na Porembě kopu, a pod Lazy kopu.

Nade mnou nad hlavou kopyta duní,
gróf jede dědinou, komtesa ručkou
pohání koně a směje se růžovou tváří.

Já kopu, já motyku zdvihám,
má žena sinalá do zámku jde
chleba chce, v prsou kdy vyschlo jí mléko.

Dobrého srdce je pán,
z žlutého kamene je jeho zámek,
pod zámkem hučí a láme se Ostravice.
Před branou černé dvě suky se mračí.

Na co šla do zámku prosit a žebrat?
Roste rež na poli panském pro horníka robu?
Já v Hrušové kopu a Michálkovicích.

Co bude z mých synků, co bude
z mých děvuch,
až mne ráz ze štoly vytáhnou mrtva?
Můj synek dál bude kopat a kopat,
na Karvině kopat,
a děvuchy – co bývá z hornických
děvuch?

Což kdybych tak jednou prokletým
kahanem do štoly mrštil,
sehnutou do výše narovnal šíji,
levici zaťal a vykročil přímo,
půlkruhem od země k obloze vzhůru
kladivo zdvihl a jiskřící oči,
tam pod božím sluncem....

Ostrava.

Sto roků v šachtě žil,
mlčel jsem,
sto roků kopal jsem uhlí,
za sto let v rameni bezmasém
svaly mi v železo ztuhly.

Uhelný prach sed mi do očí,
rubíny ze rtů mi uhly,
ze vlasů, z vousů a z obočí
visí mi rampouchy uhlí.

Chléb s uhlím beru si do práce,
z roboty jdu na robotu,
při Dunaji strmí paláce
z krve mé a z mého potu.

Sto roků v kopalně mlčel jsem,
kdo mi těch sto roků vrátí?
Když jsem jim pohrozil kladivem,
kde kdo se počal mi smáti.

Abych měl rozum, šel v kopalnu zas,
pro pány ~~dřel se~~ jak prve — robil
napřáh jsem kladivo — teklo v ráz
na Polské Ostravě krve!

Všichni vy na Slezské, všichni vy dím,
nechť je vám Petr neb Pavel,
mejž prs kryt krunýřem ocelovým,
tisícům k útokům zával;

všichni vy na Slezské, všichni vy dím,
hlubokých páni vy dolů:
přijde den, z dolů jde plamen a dým,
přijde den, súčtujem spolu!

Z Ostravy do Těšína.

Z Ostravy jdu do Těšína,
robotnice se mnou z dolů,
šachta vzala muže, syna,
k Blendovicům jdeme spolu.

A dědiny plny židů,
cizí dráhy, cizí doly,
jen motyka vlastní lidu,
cizí chrámy, cizí školy.

Markýz Gero…! Vyhneme mu.
Muž — nůž v srdce vrazil bys mu,
zlatou botku líbá jemu,
slezský vzor bizantismu.

Zelené byl's výspy host-li,
zřel's lid horší v bídy stanu;
ale z toho lidu rostly
svaté matky Fenianů.

Michálkovice.

Dlouho jsem Caesaru žil.
Třicetkrát krví jsem arénu smyl.
Teď sám proti dvěma. Neb na horu na
kříž. Vol!

Tož prvý Thrák Germán a Ethiop
Pol,
Lanista v arénu bičem mne hnal –
tam seděl Caesar – jakoby spal!
kol něho šlechticů bez konce řad,
matrony, děvčátek růžový sad.

Zoufalý pohled můj v hlediště pad
na smrt bylo brzo – já byl ještě mlád.

V přilbu a ve štít Thrák mečem mi
spěl,
trojzub a síť v ruce Ethiop měl.
Thrák zpředu ved seč,
s mečem křižoval blýskavý meč,
ze zadu po mně se točí
v té uhelné masce dvě pardalí oči...

Žluč na všechny strany mně vaří
a kypí
vztek jak žhavý ještěr mi vyskočil
z chřípí,
Ethiop trojzub mi zarazil v týl,
přeťal mi žíly; já bolestí vyl,
po něm jsem skočil, vztek zaslepil zrak,
přes hlavu mečem mne udeřil Thrák.
V písek jsem kles, noc vpila se v oči,
na rty mne líbá Medůsa.
„Habet, jam habet" – řve lůza.

Leonidas.

V soutěskách Thermopyl
vstříc hledě – záhubě jisté,
–barbarů v půlkruhu postoupil těm –
ze zadu zaskočen zrádcem,
stál Leonidas.

Před cimbuřím Těšína, na břehu Olzy
stojím já.

Sto sudic, sto mečů sahá mi k hrudi,
tisíc čihavých očí jak pochodně svítí,
krev teče mi z čela, krev teče mi z očí,
krev utíká z šíje, krev ubíhá z prsou,
nohy mi klouzají v červeném moři,
na ruce prší červená Niagara –

stojím tu v ohromném lánu vlčího máku;
stoupá to rudý dým od země k nebi,
či spustila obloha červenou záclonu k
zemi?
Všecko je červeno. Helmu jsem přes oči
stáhl,
rudé jsou oštěpy, rudé jsou meče,
na rudých komoních v zadu pět jezdců –
znám já vás, hrabata, znám já vás kni-
žata, znám,
hleďte a Xerxes, v šarlatě Xerxes! –
Co šepce to komonstvo, co zdvihají ze
země,
co zvoní, co chřestí, co zní mi to v sluch?
Bůh tebe zatrať, chceš zas jít přes Bospor?
Že zadu na nohou přeťali šlachy
– zapomněli Poláci na punský vzor –
rudý mne pohladil anděl, štít z ruky
do země padá,
já stojím před Těšínem,
probodnutými boky o Lysou horu opřen,
jak zákony kázaly mně.

Kdo na moje místo?

Tak málo mám krve a ještě
mi teče – z úst.
Až bude růst
nade mnou tráva, až budu hnít,
kdo na moje místo,
kdo zdvihne můj štít?
V dým zahalen vítkovských pecí jsem stál,
noc zrela mi z očí, plám z nozdry mi vál,
nech zářilo slunce, nech večer se šeřil
já semknutou brvou jsem vrahy ty měřil;
ty koháře, židy, ty grófy ze šlachty,
já skaredý ~~kovkop~~ jenž vyskočil z šachty.
Nech diadém jednomu na skráni svítil,
každý z nich upjatý pohled můj cítil,
mou zaťatou pěst, můj vzdor,
hněv ~~kovkopa~~ z Beskyd a z hor. –

horníka

Tak málo mám krve a ještě mi teče
z úst.
Až bude růst
nade mnou tráva, až budu hnít,
kdo zdvihne můj štít?

Hrabyň.

Tak leckdy, kdy lehké topasy prší
s topolů v cestu a ve sny mi srší,
tak leckdy se mihnou pobožné řady
s korouhví napřed a dojemným zpěvem.
Ctím tvoji víru, ty stařiku sivý,
ctím vaši víru, vy děvčata ze vsi.

Dávno je tomu, tenkrát jsem býval
hezounký hoch – po cestě jsem zpíval,
korouhev napřed, za ruku otec
vedl mne dolem a vedl mne horem,
vedl mne polí a vedl mne borem,
až přišla Hrabyň, vysoká Hrabyň,
mohutný kostel s Marií Pannou,
poutníkům žehnal pan farář Böhm.

Byli tu z Modré a byli tu z Polské
byli od Váhu a my od Těšína,
nabit byl kostel. sladkými zory
hleděla na nás Hrabyňská Panna,
a před ní kázal pan farář Böhm.

Bílé jsem čelo do prachu chýlil,
andělů zástup srdcem mi pílil,
sladkými zory hleděla na mne
Hrabyňská Panna, a před ní kázal
pan farář Böhm

Čí jsi-je synku? Za ruku vzal mne
krámy mne vodil, hladil mi vlasy,
Bůh ví, co všecko mi v Hrabyni koupil
pan farář Böhm.

Dávno je tomu. Z duše mi prchla
víra. Mrak škaredý sedl mi v čelo
hřích oko skalil a stáhl mi rty.
Bůh nežije pro mne. Ale když žloutnou
vrby, při řece a jabloně dolů se nahnou,
pobožné zástupy na odpust táhnou:
shýbám já čelo, hříšný kříž zrobím,

jak by se na mne dívala Hrabyň,
na konci Hrabyň, vysoká Hrabyň,
jak by se na mne sladkým zory
dívala Panna, Hrabyňská Panna,
a před ní kázal pan farář Böhm.

Pluh.

Osmahlý s tuhou hrudou zápolí,
za loňské klasy splácí jí dluh;
jde – skřivan nad ním – dlouhém po poli
a těžkou rukou obrací pluh.

Pot – vlastní je role – rysem jde snědým
třesk kosy letní zvoní mi v sluch.
Jde krokem volným za koněm hnědým
a rukou těžkou obrací pluh.

Půl dne naň hleděť, půl dne jsem sto něm
z rozpuklé brázdy volný ssát vzduch.
Smět jít za hnědým po poli koněm,
smět rukou těžkou obraceť.

V městě kdo srdce serval na poly,
k svaté se práci nehodí druh:
nejdi za hnědým koněm po poli,
nech ticho ležet blýskavý pluh.

Břeh… : Opa.

Vzpomínám: Opa... břehem topoly....
do mostu sivých spěl polí pluh....
tam šel před léty děd můj po poli
a rukou těžkou obracel pluh.

Smím věřit lidem učeným oněm,
co praví: „žití vrací se v kruh" –
půjdu též jednou za hnědým koněm,
nad čelem slunce, pod rukou pluh?

Opava.

Víš, jak to bývá,
když dychtivá krve zem rozepne žíznivé rty
když pozdvihnou prapor a pohnou se v útoku vzhůru,
ty nejprvší řady, ty nejprvší zástupy čelem
polehnou – žatva děl – do země, přes ně pak kráčí – –
k vítězství přítel.

Zdá se a zdá se,
že polehnem jedenkrát do země kolem těch murů,
že poletí černý pták s bělavým zobákem přes nás,
že s blýskavým soudruhem ~~kdosi~~ ze severu přijde, – – – ale ne přítel.

Vidím vát prapory na věžích bílého města.

Hučín.

Odru jsem přešel. A na
Štřebovice,
na Děhylovo a Dobroslavice.
Žlutý lán řepky mi zalehl cestu,
skřivánčích písní jsem počítal ke stu,
buď zdráva má země! Tiše svou dýcháme
řeči,
sekyru v ruce ~~kdos~~ za stromem klečí,
na modré straně je Hučín.

Viď, moje země, my měli se rádi.
Na rtech a v očích mi smálo se mládí,
daleko, daleko za hory přešlo.
Svadlých co květů a listů se vešlo
v podjeseň zjiří! Ticho a teskno je ve mně,
jak večer pod Bezkydem. Viď moje země?
Na modré straně je Hučín.

Tam nad Těšínem, kde Lucyna šumí,
rostlo mé děvče, co rozbilo v rumy
komusi život. — Jak vlčí mák to
hořelo v očích. Hlupáci takto
truchlí pro děvče jež nelze míti:
pluh, kniha, ozon — ne žena — žití.
Na modré straně je Hučín.

Kam to šlo všechno, kam se to dělo?
V cizině žiju. V dál uletělo
do nevrátima mé mládí, má láska,
v popelu sivém již poslední praská
jiskra vzpomínky. Daleko jsou Střebovice,
v dáli Děhylovo, Dobroslavice,
na modré straně je Hučín.

Krásné Pole.

Přes Krásné Pole táhly
stíny z kopců,
pluh hrčel zemí, z koňů kouřilo se,
za nimi Hlubkův syn. U plotu Bystroňova
(ne toho z rynku - toho pod vrbami!
jsou cizí si, nech stejné jméno mají)
kdos vyhlížel. A byl bys musil
mít ostré oko, z Hanysovy tváře
vždy nehnuté jak koruna jest sosny
bys vyčet cos... Má šumnou dceru Bystroň?
A každý večer - tam či tam bud cesta -
jde Hlubkův hoch kol Bystroňova plotu
jde plavit koně - tam nejbližší chodníky -
jde časem v krčmu - stezka ušlapaná -
jde do lesa... Má šumnou dceru Bystroň?

Tak zpívá skřivan, osyka tak šeptá,
rež šumí, tak když vítr běží klasem.
Kůň robí chybu, na co myslíš synku?

Zní hudba v krčmě. Bystroňova dcera
jak sličná v kole vlnka na potoce
tak neletí, syn Hlubkův po ní hledí.
Sám netančí, děvuchy se mu smějí.

Tři léta prchla, když se z vojny vrátil
Bystroňa z rynku, hoch výmluvný, švarný.
A když zní hudba spolu jenom tančí
muž štěpilý s Beruškou Bystroňovou

„A pověz Hlubkovi, nech nechodí k nám více,
že slovo dala jsem a otec požehnal nám."

„Můj vyplať díl!" Chtěl namítnout cos starý
pozorně hleděl do synovy tváře,
ta mlčelivá jak ~~líc~~ mrtvého jest: tvář
jak motýl-lišák rubem tmavých křídel,
když na pni sedí, od pně nerozeznáš,
tak nadarmo bys v snědém tvrdém líci
žal hledal, bolest... Možno bez citu jest.

Za Krásným Polem pět mil dobré cesty
je v horách ves. Tam koupil chatu Hlubek
a deset jochů kamenité půdy.
Mha rolí jde, cigánka kolem boru.
U žádá dlaně, dlouho pátrá v líci.
„Kdo v cestě tobě, svíce jeho žití
za osm zhasne let a co je jeho
tvým bude potom."
Skalní stezkou jdeš-li
jen sivá skála všude na tě zírá
dav smolniček v ráz usměje se z prorvy,
a sivý útes zardí se jak děvče:
tak blýskla zoře oráčovou tváří.
Hleď, kvete vesna, dýmavé žne léto
jde strmá jeseň, v poli žije Hlubek, Hlubo
své češe koně, v zimě hrčí soustruh
(bednářem učen jest) a večer sedne v krčmu.
Dým spěje z dýmky, sivá hoří v sklence,
jde teskný život... čas už zapomenout
minulých let – či těžko zapomenout?
Let přešlo deset tichých, mlčelivých
kdy parobkovi Hlubkovi se zdálo,
se slamou topí hospodář. ~~Lic~~ snědá Tvá
pobledla jaksi, postava se hrubá

jaks nachýlila, začal pozdě vstávat,
vyhasla dýmka, sivá odporná jest...
(Nedočkal jsi se, čehos čekal v žití!)
A jasno mu, že jeho den se schýlil,
a zdvihá se, pět mil je Krásné Pole.
Jde těžkým krokem jak vůl zapřažený,
když táhne brázdu po rozmoklé půdě,
kdy pod kopytem prohýbá se země
praská, jak když cizí srdce puká
pod dívčí nožkou... (Řekl jsem pravdu Hlubku?)

Ves temnem prosvítá. Jak Enoch Arden
pod okno staví se a hledí v izbu:
grunt kvete dětmi, Bystroň se svou ženou
za stolem sedí – Hlubku, vrať se domů!

Je ticho v izbě; duši zvolna táhne
ten obraz, jenž šel celým žitím jeho,
přesličná dívčí hlava temné pleti,
dvě tmavé oči žhnou, jasně žhnou do tmy,
a nad mužem se veliká noc sklání,
noc tichá, svatá, bez hvězd, milosrdná,
noc zapomění – budiž požehnána!
Je ticho v izbě, hledí na hodiny:

„Je třeba ovsa nasypat už koňům…“
A na hodinách zůstal trčet okem.

Šels, viděl, poznals hrob Hanyse Hlubka?
Drn jak on tich, tak jako skryté hoře,
a zanedbán, jen bídná travka klíčí
kdes skulinou. Tak asi nedbal,
kdo pod ním, o nikoho v žití.
A pověz Hlubku, pověz, co je lehčí:
ten prostý život, či ta černá země?

Jdeš Krásným Polem, horkým prachem smývá
ti slunce rty, před širokými vraty
krok stavíš mdlý. Muž vlídný se tě přeptá
po cíli cesty, donese ti mléka
děvucha boků vysokých, jiskrných zraků.
Burmistr Bystroň jest. Berušku Bystroňovu
je lepá dcera — vzpomeneš ji v žití.

Slezské lesy.

Jste tak jak já, slezské
lesy, mé lesy!
Smutek se na kmen a korunu věsí
hledíte teskno a hledíte přísně,
jak moje myšlénky, jak moje písně.
Padá z vás jehličí v noci a mlze,
porobeného národa to slze.

Padáte sekerou na rozkaz z Vídně,
hynete pomalu, hynete klidně!
Mlčíte, hynete, smrkové moře,
bez konce, slezské vy hore!

Smrt Caesarova.

Když Domitian, stál pod
sluncem Dáků
hor transylvánských v patě, synům země
pod ztrátou hrdla ctít jej bylo Bohem.
Tři uzřel jednou, kdož se nesklonili,
tož stařec, muž a hoch. A měli tmavé vlasy,
jak lesní zvonky tmavomodré oči,
pleť osmáhlou. – Co, slova Caesarova
jste nedbali? Náš bůh je, Pane, slunce.
Jsem synem slunce. – Stáli tři němy,
a v očích četl Caesar pohrdání.
Váš kmen? S těch sluncem oblévaných
a strmých hor jsme, – je nás sedm tisíc.
Tož ty tři napřed, pak těch sedm tisíc
mi pobijte, kámen na kameni
a duše na duši nech nezůstane.

A téže noci
krev sedmi tisíců svých dětí pilo slunce,
kdy splnila se vůle Caesarova.

Dva roky potom
jel Caesar v nosítkách přes most a Tiber.
Oko baziliščí
zří mladou ženu, nech tvář zakrývala,
přec tmavým vlasem probleskly dvě oči
tak tmavomodré, jako lesní zvonky.
Čí jsi? – Soldnéře Septimia žena.
Tys dcera Dáků? – Řekl jsi, ó pane! –
Tvůj muž tě ušetřil? –
Když mečem máchl,
jsem řekla, Pane, u kolenou jeho:
Kdo mne zabije, zabije Caesara,
Jsem kněžna vědma –. Věren svému králi...
Tvůj klín jej lákal, modré tvoje oči,
tvůj tmavý vlas a prolhaná tvá ústa.
Je svažte k sobě, vrzte do hlubiny!
Jak Tiber vzdul se, žlutou jeho vlnou
cos blesklo modrem, jak když zatřpytí se
ve svadlém listí v podzim pod kořeny
– rád na ně hledíš – tmavé lesní zvonky;
meč zazvonil a tůn se utišila.

A ten sám večer
když těžkou hlavu nad falernským vínem
nachýlil Caesar, bručel nad pohárem:
Jsem Diem dnes, když Caesara jsem
zabil.

Za patnácte roků
stál bratr Septimiův chorý stářím
nad Tiberem a řekl vojínovi:
Zde s toho mostu
svrh imperator matku tvou i otce,
když povraždil kmen její nad Dunajem.
A téže noci
byl zabit Caesar vojínem své stráže,
jak suchým Tacit poznamenal perem.

Zem pod horama.

Tam pod horama, pod vysokýma
kmeny k nebi co zvedly své téme,
tam žije krása nevykreslená,
nevyzpívaná, nespodobená
krása té goralské země.

Měřiči přijdou - v pokoře manské
kloní se goral - „Hó, to je panské!"
Kde tvůj děd oral, kde otec žil
panský díl byl.
Žal přísně k žití, jak hora k hoře
k nebi jde Jaša Krasuly hoře,
žal tvůj a dpor v hodině pozdní
za mříží dozní.

A ty děvuchy, děvuchy bídné,
stud mine hladem, nach bídou řídne,
nadarmo hněvem a žluči hoř tu-
ty jsou těch fortů.

Tam pod horama, pod vysokýma,
k nebi co zvedly své témě,
tam žije bída nevykreslená
nevyzpívaná, nespodobená
bída té goralské země.

Markýz Géro.

Tak je ti protivný té mluvy zvuk,
horší nad ni není žádné?
Čem tvého roucha sto pozvédá ruk,
sto rabů do noh ti padne.
Kněze, jenž naší by modlil se řeči,
rektora, jenž by ji učil v tvém zboží,
vyženeš ze vsi. Ví bůh, že jsi větší
v zášti než plamenný nepřítel boží,
markýzi Géro!

Až tam za hranicí najímáš vrahy
kypící pýchou a hořící žlučí
sám řekneš: Mně je ten národ tak drahý
jak jiný: jméno a rod za to ručí.

Ve jménu božím kdys křižáci koly
tak jednou zem naši zbarvili krví.
V rachotu bubnů, na červeném poli
dá bůh, že ti v uzdu kdys padnu já prvý,
Markýzi Géro!

Tak se ti líbí ti za řekou muži,
tak blaze v jich středu, markýzi je ti?
znají ~~Umí~~ jen věnec plést z trnových růží,
znají ~~umí~~ jen národ můj ubíjeti.
Pro nás svým bicem a konopnou šňůru
knížecí úsměv jen pro ně, jen pro ně –
V požáru, v dýmu až zdvihnem se vzhůru
dá bůh, že tě jedenkrát strhneme s koně
markýzi Géro!

Par Nobile.

Jak různou ti dva mají krev
a jedno stejné zaměstnání:
též vodku pálí Nathan Löw
a pálí vodku markýz Gero.

Lid pracuje až dým jde z cév
a přes noc pije do svítání:
když nedá na dluh Nathan Löw,
snad počká dobrý markýz Gero

Hřmí Ostravicí hukot dřev,
v žold goralům co skáceli je,
krev tráví kvitem Nathan Löw
a dere rozum markýz Gero.

Ty peněz půjč, ty daně slev –
na goralů rtů prosba žije –
a šlape po něm Nathan Löw
a plije po něm markýz Gero.

Do hluché noci zní můj zpěv,
když zahynem, než jitro vzplane,
půl zásluhy má Nathan Löw
a druhou půlku markýz Gero.

Na ty dvě hlavy naše krev,
až z našich kostí mstitel vstane;
na prvou vrbu Nathan Löw
a vedle něho markýz Gero.

Ty a já.

Uhni mi z cesty
Černé mám ruce a vlhké mám šaty,
kovkopem já jen a velmožem dnes ty,
z paláce ty, já jen z dřevěné chaty
frygickou čapku mám, přes čelo stín.
A za mnou nekají sirotků prosby,
sežrali tvoji jim zajíci pole,
bez srdce's, bez studu's – blesk tebe rozbij,
z Beskyd jsem, hoře a poroby syn,
robím v tvých hutích a robím v tvém dole,
žluč vře mi žilou a robím ti přece,
chytám tvá drva na zpěněné řece
černý jsem, chudý jsem, pot přes čelo letí,
nepláčou k vůli mně v Beskydách děti
neriskl vdov jsem a nebral jim země
za to jsem žebrákem, velmožem dnes ty–
přijel jsi na hory? Vari ode mne,
frygickou čapku mám, uhni mi z cesty.

Den Palackého.

Já velikou viděl jsem ná-
rodní slavnost.
(V mém kraji je pusto a šero a ticho.)
Já viděl českých měst metropoli,
zřel muže se zlatým řetězem stát,
před nímž se korouhve ukláněly –
(před židem z Polské a před panským hajným
do prachu klonil se burmistr mé vsi
prose o chléb a chrást pro horníků děti)
Já viděl stožáry k nebesům plát,
já viděl prapory do výše vát,
zřel chvojím a sametem krášlené město,
zřel jásot tisíců k obloze hřmít –
(Co je to? Já slyším širokých vzlyk,
když voda zatopí doly na ráz,

když v hospodě u žida strhne se řež –)
bílé zřel panny jsem v průvodu jít –
(u nás jich není – je v dědině žid
a lesní a správce – a z čeho chceš žít?)
a v tom moři nadšení stál jsem já tich.

V té kráse, v tom nadšení před okem šla
tichounká vesnička pod Beskydem,
kde před léty žil jsem a vyrostl já,
já viděl jak rdousí nás pod Těšínem,
tož Rodšild a Gutman, gróf Laryš a Vlček
a jasný Sir – markýz Géro –
tak před okem táhla mi rodná má ves,
kde před léty Čechové dodýchali
a zněmčená škola a zpolštěný chrám. –
A proto já mlčel jsem při slavnosti.
Čech poslední z vesničky pod Beskydem,
kde můj národ ubili, zardousili,
tož Rotšild a Gutman, gróf Laryš a Vlček
a jasný Sir – markýz Géro –...

Zpívejte, pějte a radujte se!
Byl veliký muž, ten probudil vás?
A nahoře, na sever pod Beskydem
má vesnička česká – ta dodýchala.

Škaredý zjev.

T..., to je škaredý fantóm!
Tak řeknou konšelé zlatého města,
tak řekne věhlasný národa vůdce,
zatřepou hlavičkou národní dámy,
tak řekne Rotšild a Gutman, gróf Laryš
a Vilček,
i jasný Šir — markýz Géro —
když jsem se z hromady sedmdesáti tisíců
do výše zdvihl. Tak bili mne bičem!
Jak Vitkovské pece zrak jediný plál,
krvavý chalár mi s ramenou vál,
na jednom nesl jsem německou školu
na druhém nesl jsem polský chrám,
v pravici těžké jsem kladivo nesl
levou mi urazil uhelný balvan,

oko mi vyžehl vyšlehlý plamen)
a v srdci sedmdesáti tisíců kletby a zášť.
Bůh ví, jsem škaredý!
Puch mrtvoly ode mne táhne,
na rukou na nohou puká mi maso,
znáš hutě v Bašce? Tak oko mi plaje,
krvavý chalát mi s ramenou vlaje,
v pravici hornické kladivo nesu,
levou mi urazil uhelný pařan,
oko mi vyžehl vyšlehlý plamen —
na zádech sedí mi sto vrahů z Modré
(jak divoké krysy mne do šíje hryžou)
na kyčlích sedí mi sto židů z Polské, —
smějte se, Bože můj, smějte! Tak vypadám já,
já Petr Bezruč, od Těšína Bezruč
porobeného národa bard.

Co robí se zajatým večerkem vltavská mládež?
Jak pozdvihli do výše Římané Spartaka vůdce?
Tak budu já stát — dávno můj zahyne národ —
sto roků stát budu čelem ku obloze vzpřímenou
ubitou šíjí se azuru dotknu,
já Petr Bezruč, Ahasver svědomí Čechů,
škaredý fantom a zašlého národa bard.

Já.

Já, já toho věštec od
Bezkyd lidu.
Bůh mne jim nedal. Ten, té jen dvá země,
kde zlaté obilí k obzoru běží,
kde fialky voní a pomněnky kvetou,
kde zvoní cimbál a při tanci housle,
kde širá jsou města a nádherné hrady,
bohaté chrámy a lodky na řece.
důvěra v nebe a radost a ples!

Ten, jehož Bůh zatratil v sirnatou rokli,
ten, přes jehož tuhé rty nepřešla prosba,
na skále seděl, s ním odvěký vzdor.

Černým jak noc okem pohleděl jednou
pod mlčící Bezkydy, pod Lysou Horou.
Hroterý útisk, pod kterým se sehla
~~kavkopci~~ šije jak nahnutá větev,

horníků

urputná cizáků pěst, která z retů
děrem rve zhasínající tón mluvy,
znamení zrady a sepjatých rukou,
za sto let, které se do očí vtisklo,
pohnulo démonem.

Udeřil v balvan,
ze skály vyskočil škaredý věštec,
z poroby vyrostlý, ze zrádné krve,
k měsíci zaškral a do slunce zaklel,
sevřenou pěstí se k azuru rozmách,
všemi těmi vrahy, nech zářili zlatem
nech před nimi klečeli jako před bohy
tam před Těšínem ti otroci dolů,
do prachu smýknul svým hněvem, svým vzdorem,
věnem to, jež mu dal do žití démon, –
ze skály vyskočil já!

II.

Já prvý jsem z toho od Těšína lidu,
bard prvý z Bezkyd, co promluvil.
Jdou za cizím pluhem, jdou rabové dolů
mléko a voda jim utíká z žil.

Má každý z nich na nebi jednoho boha,
druhého většího na zemi.
Daň tomu, co hoře je, v kostele platí,
druhému krví a dlaněmi.

Ten, ten co je nahoře, k žití dá chleba,
motýlu květ dal a srnce dal háj;
tobě ws ~~ty, ty co jsi~~ vyrostl v bezkydských horách
tobě dal pod Lysou ten širý kraj.
On dal ti ty hory a dal ti ty lesy,
víml, již z hájů van rozstele;
ten druhý, ti vzal všecko jediným rázem,
lež a plač, k tomu tam v kostele!
Můj synečku z Bezkyd, ctiž Boha i
vrchnost,
dobré to ponese ovoce.
Z tvých lesů tě vyhání andělé strážní
ty se jim klaníš tak hluboce!
Ty zloději z Krásné! Je tvoje to dřevo?
Padni a zem polib v pokoře!
A ven z pánských lesů a hore do Frýdku!"
Co tomu říkáš Ty nahoře?

A škaredá řeč tvoje uráží vrchnost,
ty strážné anděly uráží.
Zahoď ji, lépe se povede tobě,
tvůj synek teprv to uváží.
Tak děje se. Pán chce. Noc táhne nad
mým lidem,
zahynem, než-li se rozední.
V té noci já modlil se k démonu Pomsty,
prvý bard z Bezkyd a poslední.

Čtenáři veršů.

Z života prosy a bodláčí
když sobě's na Parnas vyšel,
zbožný-lis a když ti nestačí,
aby tě Pánbůh jen slyšel;
když děvče švarné máš jako květ
a když si pýcha tvá žádá,
aby se dověděl celý svět,
že ti dá hubičku ráda;
bez srdce ukrutné děvče-li
v podpadky tebe si lepí,
chceš, aby všici to věděli,
že je tvé štěstí na střepy;
když ti do kadeří prvá šeď
vplíží a krokem se hadím,
kde kdo nech pomůže tobě teď

plakat nad ztraceným mládím; –
dvojité veselí nadchne tě,
a bol se nese tak krásně:
jen když jsou dobráci na světě,
dobráci, kteří čtou básně.
Něžnosti jadérka v život strou,
nejsou to tykve jen prázdné
dobří ti lidé co verše čtou,
Bezruči Petře, ty blázne,
možná když časem tvé písně čtou,
tep srdce v okamžik stichne,
podepře v dlaň čtenář hlavu mdlou,
potichu do řádků vzdychne:
Jak hasnou bezkydští gorali
za zvuků veršu tak krásně —.
Co chceš, ty rhapsode zoufalý:
Jsou lidé, kteří čtou básně.

Didus ineptus.

Do vody, do vln do vysokých perutí biju.
Na Mauriciu
před léty pták žil, tož Didus ineptus.

A daleký slunce a daleký písně
dráp vytiskl křivý on do mechu plísně,
nech smála se zora, nech příboj se valil,
v srsť temnou a teplou se mlčeliv halil,
nech hučelo moře, nech prales se bořil,
přitisknul ke kři se, do bahna nořil,
cizí kapradí vůni, cizí papoušků plesu
žal nesl v svých tesklivých zorech ~~nes smutek~~ svých lesů –
když vnikali v lesy rok za každým rokem
uhýbal těžko svým belhavým krokem,

shas, nemoha prchnout, pod šípy a kyjí,
pod rukami mužů, co vraždí a bijí,
tich nastavil zobák, jen prosebný, křivý,
shas jak shasla alka, jak zahyne kivi....

Tak v úsměvu bohů, tak v rachotu bubnů,
tak v slunečném srpnu, tak v deštivém dubnu,
nech podzimní dým z řeky po vrbách stoupal,
nech za zpěvu kosa, jenž na keři se houpal,
za zvonění syringy, za rákosí šeptu
svůj život jsem žil roven didu ineptu....
Nech meč nahý blýskl, nech chřestila pouta,
nech barvínek smál se, nech voněla routa,
nech v červnu jsem šel klasy praskajícími,
nech přes potok, sepjatý náramkem zimy,
či po návsi [hochy slyš! jásajícími] jukají
a mezi děvčaty černovlasými – zpívajícími
žil – zahynul jsem
didus ineptus.

PG
5038
V35S5
1918

Vasek, Vladimir
Slezské písné

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY